

CATHREIN
PHILOSOPHIA
MORALIS

BJ993
C3
1905
c.1

46263

009840



1080021692

EX LIBRIS

HEMETHERII VALVERDE TELLEZ

Episcopi Leonensis

CURSUS
PHILOSOPHICUS.

IN USUM SCHOLARUM.

AUCTORIBUS

PLURIBUS PHILOSOPHIAE PROFESSORIBUS

IN COLLEGIIS VALKENBERGENSI ET STONYHURSTENSI S. J.

PARS VI.
PHILOSOPHIA MORALIS.

FRIBURGI BRISGOVIAE.
SUMPTIBUS HERDER,
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII.
MCMV.

VINDOBONAE, ARGENTORATI, MONACHII, S. LUDOVICI AMERICAЕ.

PHILOSOPHIA
MORALIS

IN USUM SCHOLARUM.

AUCTORE

VICTORE CATHREIN S. J.

Si sapientia Deus est, . . . verus philosophus
est amator Dei.
S. Aug., De civ. Dei l. 8, c. 1.

CUM APPROBATIONE REVMI ARCHIEP. FRIBURG. ET SUPER. ORDINIS.

EDITIO QUINTA AB AUCTORE RECOGNITA.



UNIVERSIDAD DE NUEVO LEON
Biblioteca Valverde y Tellez

Capilla Alfonsina
Biblioteca Universitaria

FRIBURGI BRISGOVIAE.
SUMPTIBUS HERDER,
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII.
MCMV.

VINDOBONAE, ARGENTORATI, MONACHII, S. LUDOVICI AMERICAЕ.

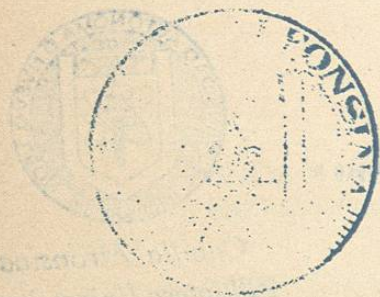
46263

BL 993
C 33
1905

Imprimatur.

Friburgi Brisgoviae, die 7. Ianuarii 1905.

‡ Thomas, Archiep̃ps.



Omnia iura reservantur.

F. VALVERDE Y TELLEZ

Typis Herderianis Friburgi Brisgoviae.

EX PRAEFATIONE AD EDITIONEM ALTERAM.

... Initio cuiusque articuli vel paragraphi accuratius quam in prima editione indicavi locos, ubi Aristoteles (secundum editionem Paris. Firm. Didot) et praesertim S. Thomas de eadem re agunt. Praeter hos philosophorum principes ibidem citavi unum alterumve alium auctorem, qui mea opinione prae ceteris perspicue et solide eandem quaestionem tractant. Hos tamen posteriores auctores non eo animo laudavi, ut discipuli passim eos legant, id enim apud plerosque non nisi confusionem pareret, sed ut vel ipse professor statim ad manum habeat auctorem, qui rem copiosius explicet, vel ut discipuli sciant, ubi accuratiorem rei tractationem invenire possint, si interdum dirigente magistro unam alteramve quaestionem penitius perscrutari aut etiam scripto exarare cupiant. Quodsi post hos scriptores auctor huius compendii etiam suam Philosophiam moralem germanice scriptam (Moralphilosophie ed. 4, Friburgi Brisgoviae apud Herder) interdum allegat, id non propterea fit, quasi se tantis viris componere auderet, sed solum in commodum eorum, qui hoc compendio utuntur, ut nimirum, si forte brevitati studens suam mentem non satis perspicue aperiat, sciant, ubi eandem quaestionem accuratius et maiore cum apparatu litterario pertractet.

000840

Et haec sunt, benevole lector, de quibus te monere volui.
Vale et memento mei coram Deo.

In Collegio S. Ignatii Valkenbergensi in Hollandia, die
festo S. Ignatii, 31. Iulii 1895.

Auctor.

PRAEFATIO AD EDITIONEM QUINTAM.

In hac editione quinta pauca solum mutavi. In gratiam
lectorum hic noto numeros, in quibus quaedam mutationes
alicuius momenti factae sunt, scil. in nn. 11 14 17 22 35
55 56 70 90 91 112 120 142 179 248 316 334 349 374
375 380 504 507.

Ibidem, Festo Nativitatis D. N. 25. Dec. 1904.

Auctor.

INDEX.

Ex praefatione ad editionem alteram	Pag. V
Praefatio ad editionem quintam	VI
Tabula theseon	XIII
Introductio.	
§ 1. Definitio Philosophiae moralis	1
§ 2. De fontibus Philosophiae moralis deque methodo eam tractandi	3
§ 3. Partitio Philosophiae moralis	6

PARS PRIMA.

PHILOSOPHIA MORALIS GENERALIS.

<i>Caput I. De fine ultimo hominis.</i>	
Art. 1. De fine hominis ultimo primario	8
Art. 2. De fine hominis ultimo secundario	12
§ 1. De beatitudine in communi	12
§ 2. De beatitudine obiectiva	19
§ 3. De beatitudine formali (subiectiva)	27
§ 4. De fine hominis respectu praesentis vitae supremo	31
Art. 3. De subiectiva hominis ad finem ultimum habitudine	34
<i>Caput II. De actibus humanis physice consideratis seu de voluntario.</i>	
Art. 1. De voluntario in genere	36
§ 1. Notio et divisio voluntarii generatim	36
§ 2. De voluntario in alio speciatim considerato	39
Art. 2. De voluntario elicito	40
Art. 3. De passionibus	42
Art. 4. De causis, quae voluntarium et liberum impediunt vel modificant	44
§ 1. De ignorantia et inadvertentia	44
§ 2. De concupiscentia	47
§ 3. De metu	50
§ 4. De violentia	52

	Pag.
<i>Caput III. De bonitate et malitia morali actuum humanorum.</i>	
Art. 1. De moralitate in genere	53
Art. 2. De intrinseco discrimine inter bonum et malum morale	58
Art. 3. De norma honestatis	62
§ 1. Vera norma statuitur	62
§ 2. Erroneae vel minus rectae philosophorum opiniones de norma moralitatis recensentur	73
§ 3. Praecipui errores refutantur	77
Art. 4. De bonitate et malitia formali actuum humanorum	86
§ 1. De bonitate formali actuum interiorum	86
§ 2. De malitia formali actuum interiorum	96
§ 3. De indifferentia actuum interiorum	98
§ 4. De bonitate et malitia formali actuum exteriorum	103
<i>Caput IV. De virtutibus et vitiis.</i>	
Art. 1. De habitibus	107
Art. 2. De notione et subiecto virtutis	109
Art. 3. De virtutum diversitate et conexione	112
§ 1. Divisio virtutum	112
§ 2. De virtutum conexione	114
§ 3. De vitiis	116
Art. 4. De virtutibus cardinalibus in specie	117
§ 1. Prudentia	117
§ 2. Iustitia	119
§ 3. Fortitudo	125
§ 4. Temperantia	126
<i>Caput V. De lege naturali.</i>	
Art. 1. De natura et existentia legis naturalis	128
§ 1. De lege generatim	128
§ 2. De lege aeterna	131
§ 3. De legis naturalis notione et existentia	133
Art. 2. De principio obligationis legis naturalis	136
Art. 3. De sanctione legis naturalis	145
Art. 4. De legis naturalis proprietatibus	152
§ 1. Universalitas	152
§ 2. Immutabilitas	156
Art. 5. De summo legis naturalis praecepto	159
Art. 6. De lege positiva	160
§ 1. De notione legis positivae eiusque habitudine ad legem naturalem	160
§ 2. De proprietatibus legis positivae	163
<i>Caput VI. De conscientia.</i>	
Art. 1. Generales de conscientia notiones	164
§ 1. Quid sit	164
§ 2. Quotuplex distinguatur	165

	Pag.
Art. 2. De obligatione conscientiam sequendi	166
Art. 3. De modo deponendi dubium practicum	169
<i>Caput VII. De proprietatibus bonitatem et malitiam actus consequentibus.</i>	
Art. 1. De peccato	178
§ 1. De peccato generatim	178
§ 2. De peccato philosophico quod vocatur	180
Art. 2. De merito	181
§ 1. Eius notio	181
§ 2. De meriti condicionibus	182
§ 3. De naturali hominis merito vel demerito apud Deum	184
<i>Caput VIII. De iure in genere.</i>	
Art. 1. Iuris definitio	188
Art. 2. De fine et proprietatibus iuris	192
Art. 3. Num existat ordo iuridicus naturalis	195
Art. 4. De relatione inter ordinem iuridicum et moralem	199
Art. 5. De divisione iuris et officii	204
§ 1. De divisione iuris praeceptivi	204
§ 2. De divisione iuris dominativi	208
§ 3. De officiorum divisione et collisione	211
Art. 6. De subiecto iuris	213

PARS SECUNDA.

PHILOSOPHIA MORALIS (ETHICA) SPECIALIS.

LIBER PRIMUS.

ETHICA SPECIALIS INDIVIDUALIS.

<i>Caput I. De officiis hominis erga Deum</i>	216
<i>Caput II. De officiis hominis erga se ipsum.</i>	
Art. 1. Officia circa animam	224
Art. 2. Officia circa corpus	225
Art. 3. De officiis circa bona externa	231
<i>Caput III. De officiis hominum mutuis inter se.</i>	
Art. 1. De generali officio amoris erga proximum	232
Art. 2. De officiis mutuis circa bona animi	234
Art. 3. De officiis mutuis circa integritatem corporis	240
Art. 4. De officiis mutuis circa famam et honorem	244
Art. 5. De officiis mutuis circa libertatem externam	253
§ 1. De libertate universim	253
§ 2. De libertate conscientiae	254
<i>Caput IV. De iure proprietatis.</i>	
Art. 1. Varias notiones circa proprietatem	257
Art. 2. Refutantur systemata communistarum	259

	Pag.
§ 1. Eorum doctrina exponitur	259
§ 2. Socialismus refutatur	265
Art. 3. Refutatur socialismus agrarius	276
Art. 4. Aliae sententiae erroneae circa proprietatis originem refutantur	284
Art. 5. Vera circa proprietatis originem sententia stabilitur	288
Art. 6. De dominio auctorum speciatim	301
Art. 7. De modis derivativis acquirendi dominium	303
<i>Caput V. De contractibus.</i>	
Art. 1. De pactis et contractibus in genere	313
Art. 2. De contractibus in specie, excepto contractu fenebri	316
Art. 3. De contractu fenebri	320

LIBER SECUNDUS.

ETHICA SPECIALIS SOCIALIS.

Caput I. De societate universim.

Art. 1. Quid sit	328
Art. 2. De activitate sociali	330
Art. 3. Societatis partitio	332

Caput II. De societate domestica.

Art. 1. De societate coniugali	334
§ 1. De natura et necessitate matrimonii	334
§ 2. De fine matrimonii	335
§ 3. De praecepto matrimonii	336
§ 4. De matrimonii unitate	339
§ 5. De matrimonii indissolubilitate	341
Art. 2. De societate parentali	346
Art. 3. De societate herili	348
Art. 4. De familia complete spectata	354

Caput III. De societate civili.

Art. 1. De societatis civilis causa efficienti seu de eius origine	357
§ 1. Eius naturalis origo demonstratur	357
§ 2. De origine auctoritatis politicae	364
§ 3. De causa proxima vinculi iuridici societatis civilis	365
I. Theoria successivae aggregationis	366
II. Sententia pacti socialis Pufendorffii	367
III. Sententia multorum scholasticorum	369
IV. Sententia asserens ius historico-naturale	377
Art. 2. De fine civitatis	380
§ 1. Falsae circa finem civitatis opiniones recensentur et refutantur	381
§ 2. Vera sententia explicatur	387

Art. 3. De causa materiali civitatis	Pag. 395
§ 1. De populo	396
§ 2. De reliquis elementis organicis populi	399
§ 3. De territorio	401
Art. 4. De causa formali societatis civilis (de auctoritate civili)	403
<i>Sectio I. De comprehensione obiectiva potestatis publicae.</i>	
§ 1. Quaedam generalia circa ambitum potestatis politicae principia statuuntur	403
§ 2. Num morum honestas ad curam auctoritatis civilis pertineat?	406
§ 3. Quae cura religionis auctoritati civili spectato solo ordine naturali incumbat	407
§ 4. De relatione inter Ecclesiam et civitatem	412
I. De separatione inter Ecclesiam et civitatem	413
II. Potestas Ecclesiae indirecta	414
§ 5. Quae iura et officia auctoritati civili competant circa educationem et scholas	420
I. Num educatio iuventutis spectato ordine mere naturali ad ambitum potestatis civilis pertineat?	420
II. De parentum officio et iure educationis in ordine supernaturali	422
III. De relatione auctoritatis civilis ad scholas	423
IV. De relatione Ecclesiae ad scholas	429
§ 6. De relatione auctoritatis publicae ad res oeconomicas et speciatim ad quaestionem socialem	434
I. Quid sit quaestio socialis, et quae sint eius causae	434
II. Varias opiniones de modo solvendi quaestionem socialem	436
III. De praecipuis officiis et iuribus auctoritatis civilis in re oeconomica	440
§ 7. Ex dictis inferitur, quid de liberalismo censendum sit	443
<i>Sectio II. De modis derivativis acquirendae potestatis politicae deque eiusdem amissione.</i>	
§ 1. De titulo hereditatis, electionis, victoriae, emptionis	445
§ 2. De titulo praescriptionis ex parte usurpatoris	447
§ 3. De potestatis politicae amissione	451
<i>Sectio III. De formis gubernii civilis.</i>	
§ 1. Earum divisio	454
§ 2. De earum licitate	455
§ 3. Quae earum videatur praestantior	455
§ 4. De regiminis forma repraesentativa	457
<i>Sectio IV. De auctoritatis politicae functionibus.</i>	
§ 1. Earum divisio	459
§ 2. De potestate legislativa	460

	Pag.
§ 3. De potestate gubernativa (executiva)	462
§ 4. De potestate iudiciaria	463
I. De huius potestatis necessitate	463
II. De fonte seu fine potestatis iudiciariae criminalis	464
III. De poena mortis	467
<i>Caput IV. De iure internationali.</i>	
Art. 1. De iure internationali in genere	472
§ 1. Quid sit ius internationale	472
§ 2. Eius existentia probatur	474
Art. 2. De gentium iuribus et officiis	475
Art. 3. De foederibus	477
Art. 4. De principio nationalitatis	480
Art. 5. De bello	482
Art. 6. De sociali unione gentium	484
Index alphabeticus	487

TABULA THESEON.

	Pag.
I. Finis absolute ultimus omnium creaturarum est gloria Dei, et quidem creaturarum irrationalium gloria Dei obiectiva, rationalium tum obiectiva tum formalis	8
II. Finis ultimus internus, a Deo intra ordinem naturalem homini praestitutus, in eiusdem perfecta naturali beatitudine consistit	12
III. Deus est obiectum beatitudinis humanae necessarium et per se sufficiens	19
IV. Essentia beatitudinis in sola perfecta Dei cognitione consistit	27
V. Perfecta beatitudo in hac vita obtineri nequit; quapropter finis praesentis vitae supremus in eo consistit, ut homo actiones suas recte ordinando ad finem ultimum vitae futurae se disponat	31
VI. Quod fit ex ignorantia invincibili, nec liberum nec voluntarium est secundum id quod ignoratur; quod autem fit ex ignorantia vincibili, est voluntarium et liberum saltem in causa	46
VII. Concupiscentia antecedens causat voluntarium et auget eiusdem intensitatem, sed minuit eiusdem libertatem	47
VIII. Actio ex solo metu posita est voluntaria simpliciter; et ordinarie positive involuntaria secundum quid; metus porro quantumvis gravis, quamdiu rationis usum non impedit, non tollit liberum	50
IX. Violentia stricte dicta omnino excludit voluntarium; eam tamen voluntas pati non potest nisi circa actus imperari solitos	52
X. Moralitas consistit in actus dependentia a voluntate libere operante et ratione advertente ad honestatem vel turpitudinem obiecti	54
XI. Sunt actiones intrinsece et natura sua ideoque independenter a quacumque voluntate honestae vel inhonestae	59
XII. Norma proxima bonitatis et malitiae moralis pro homine est eiusdem natura rationalis qua talis, norma vero ultima et universalis est ipsa essentia divina	62
XIII. Utilitarismus, qui felicitatem sive privatam sive publicam normam bonitatis et malitiae moralis esse statuit, reiciendus est	77
XIV. Pariter reprobandus est sensismus moralis et autonomia Kantiana	83
XV. Actus interior habet suam specificam et essentialem honestatem ab obiecto	86
XVI. Actus interior etiam a circumstantiis accipit bonitatem formalem intrinsecam et accidentalem	91